

ISTRAŽIVANJE SUŠTINE BITKA¹

EXPLORING THE CORE OF ESSENCE²

Sažetak

*Tekst je prikaz knjige prof. dr. Muslije Muhovića, **Ontologija**, Fakultet za kriminalistiku, kriminologiju i sigurnosne studije, 2010.*

Summary

*This work is a review of the book **Ontology**, by Prof. Dr Muslija Muhović, Faculty of Criminalistics, Criminology and Security Studies, 2010.*

Nakon skoro četiri decenije poniranja u beskrajne dubine „kraljice znanosti“, kako brojni mislioci nazivaju filozofiju, prof. dr. Muslija Muhović, jedan od najpoznatijih bh. filozofa, predstavio je bosanskohercegovačkoj naučnoj javnosti svoju šesnaestu knjigu. Riječ je o radu kojem je autor dao naslov „Ontologija“, uz kratko pojašnjenje u podnaslovu da je riječ zapravo o Hegelovom, Heideggerovom, Hartmannovom i Schelerovom učenju o bitku. Treba reći da se radi o prvom filozofskom ostvarenju ove vrste na području Bosne i Hercegovine, stoga Muhovićeve „Ontologija“ ima uistinu obilježje pionirskog poduhvata na području filozofske znanosti, u čijim okvirima na 316 stranica analiziraju se vječna filozofska pitanja, pitanja bitka, bitisanja (bića) i postojanja svijeta. Tim suštinskim dilemama bavi se već dva i po milenija, ontologija, temeljna filozofska disciplina. Prva knjiga, iz pera spomenutog autora, koja se bavi ontološkim problemima pojavila se onomad u BiH u izdanju sarajevskog Fakulteta za kriminalistiku, kriminologiju i sigurnosne studije. Traganjem za smislom bitka, njegovim postojanjem i određenjem bavili su se brojnim um-

1 Prikaz knjige autora Muslije Muhovića *Ontologija*, Fakultet za kriminalistiku, kriminologiju i sigurnosne studije, 2010.

2 A review of the book *Ontology*, by Prof. Dr Muslija Muhović, Faculty of Criminalistics, Criminology and Security Studies, 2010.

vi u prošlim stoljećima. Bave se i u savremenom dobu. Za Aristotela je bitak sve što jeste, što postoji. Parmenid je dodao da bitak jeste, a nebitak nije. Za Hegela bivanje se određuje kao jedinstvo Bitka i Ništa koji se manifestuju kao nastajanje i nestajanje. Heidegger insistira na razlikovanju bitka i bića. Bitak je neograničen, neodređen, bez sadržaja. Bit će je, pak, određeno, posredovano, ograničeno.

Svoje učenje o bitku, kao naglašava Muhović, Hegel propituje i predstavlja unutar objektivno-idealističke filozofije u okviru koje raspravlja o bitku kao egzistenciji i zbilji, kao dovršenju bitka. Za razliku od Hegela, koji raspravlja o odnosu bitka i nebitka, Heideggera interesuje prvenstveno smisao bitka. Smisao, odnos bitka i nebitka privlači pažnju filozofa, od samog početka duhovnosti, od nastanka mislećeg čovjeka uopće. Ta pitanja zaokupljaju pažnju i druga dva filozofa, čija misao je predmet istraživanja profesora Muhovića u okviru njegovog najnovijeg djela „Ontologija“. Hartman, jedan od njih, svojom kritičkom i realističkom ontologijom raspravlja o načinu postojanja bitka, a Scheler svojom „esencijalističkom ontologijom“ pokušava rasvijetliti suštinu bitka. Dok Hartmann polazi od stava da je ontologija univerzalna znanost o principima, čime temeljnu filozofsku znanost svodi na gnoseologiju, Scheler nalazi da bitak nije moguć bez odgovarajućeg subjekta (stvoritelja) kojeg on nalazi u Božijoj volji, božanskom temelju. Iako je učenjima o bitku četvorice velikih filozofa (Hegela, Heideggera, Hartmanna i Schelera) posvećena suština Muhovićevo najnovijeg djela, njegovo istraživanje baca pogled i na učenja drugih mislilaca, koji su promišljali i pisali pod utiskom spomenute četvorice umova. U tom smislu autor prve bh. „Ontologije“ spominje Adorna, Horkheimera, Husserla i Kierkegarda. Svojim dilemama i pitanjima ti filozofi su vječna vatra koja podstiče na traganja i promišljanja, dajući nove odgovore i podstičući nove dileme o suštini bitka, bića, postojanja i nestajanja. Jedan od takvih filozofa je nesumnjivo i prof. dr. Muslija Muhović, koji je svojom knjigom „Ontologija“ dao značajan doprinos proširivanju saznanja o ovoj temeljnoj filozofskoj disciplini. Nije se, s tim i vezi, teško složiti s ocjenom prof. dr. Šaćira Filandre, koji je recenzent Muhovićevo ostvarenja, da je Muhović svojom knjigom „Ontologija“ dao „bosanskohercegovačkoj filozofiji i široj kulturnoj javnosti skoro enciklopedijski uvid u najznačajnija pitanja savremenog filozofskog mišljenja“. Tom završnom uvidu, naime, prethodila su brojna djela koja je već objavio prof. dr. Muslija Muhović, a koja se tiču drugih filozofskih grana (etike, aksiologije, antropologije, filozofije prava i logike). Kruna tog višedecenijskog napora je studija obavljena pod naslovom „Ontologija“, sa akcentom na Hegelovo, Heideggerovo, Hartmannovo i Schelerovo učenje o bitku.